Ankenævnet for Forsikring

933/14

Den 17. februar 2014 blev i sag nr. 84.737:

xxxxxx xxxx xxxxxx
xxxxxxxxxxxx xx
xxxx xxxxxxxxxx

mod

Nordea Pension
Klausdalsbrovej 615
2750 Ballerup

afsagt

k e n d e l s e :

Forsikringstageren har pensionsordning i Nordea Pension. Han klager i første omgang over, at selskabet har afvist at udbetale en del af hans kapitalpension med henvisning til en 3-årig tilbagekøbsklausul i aftalen. Efter sagens indbringelse for nævnet har selskabet på baggrund af en generel afgørelse fra Finanstilsynet, hvori det fastslås, at det er i strid med reglerne om god skik for finansielle virksomheder at anvende en bindingsperiode i forbindelse med tilbud om omvalg fra pensionsordninger med rentegarantier til markedsrenteprodukter, tilbudt klageren at tilbagekøbe pensionsordningen. Klageren, som har accepteret selskabets tilbud, er herefter utilfreds med, at selskabet har afvist at udbetale renter og erstatning for værditab.

Selskabet gør gældende, at klageren ikke har krav på renter, og at han ikke har lidt et værditab.

Sagen er indbragt for nævnet den 10/7 2013. Over for nævnet har klageren i et bilag til klageskemaet bl.a. anført:

> "1)Sagsfremstilling, kort redegørelse for sagen. Supplerende redegørelse kan evt. vedlægges.
>
> Den 17/3 2013 underskriver jeg en aftale om skift af min pensionsordning med gennemsnitsrente til Vækstpension - Nordea bank ordning med opgørelsesbonus. (Kopi vedlagt).
> Aftale indeholder bl.a. en klausul om at tilbagekøbe eller overføre pensionsordningen til anden pensionsleverandør inden for 3 år.

2. 84.737

Den 16/5 2013 sender jeg mail til Nordea Liv og pension, og beder om at min kapitalpensionsdel 219.475 kr. (under 20 % af min samlede opsparing) bliver udbetalt.

Dagen efter 17/5 2013 modtager jeg pr. mail svar om, at pensionsopsparingen er låst frem til 9. maj 2016 med henvisning til klausulen.

Samme dag 17/5 2013 sender jeg mail til Nordea Liv og Pension og gør opmærksom på, at jeg hverken tilbagekøber eller overfører min pensionsordning til anden pensionsleverandør, og gør opmærksom på, **at jeg alene benytter mig af et lovforslag vedtaget af folketinget, der i 2013 giver mulighed for deludbetaling af kapitalpensionsdelen i utide til en favorabel afgift på 49,84 %.**"

Af omvalgsaftalen, som klageren underskrev den 17/3 2013, fremgår bl.a.:

"Jeg skriver under på, at:

- Nordea Liv & Pension sætter en særlig opgørelsesbonus på 228.268 kr.* ind på min opsparing. Beløbets størrelse afhænger af de hensættelser, som Nordea Liv & Pension har sat til side ud over opsparingen for at sikre min nuværende minimumsudbetaling.
  ...
- Jeg kan tidligst tilbagekøbe eller overføre min pensionsordning til en bank eller anden pensionsleverandør efter 3 år. Dato for tidligste tilbagekøb/overførsel vil fremgå af min pensionsoversigt under 'Bestemmelser'."

I brev af 26/7 2013 til nævnet har selskabet anført:

"Vedrørende forsikredes klage over lovligheden af bindingsperioden på 3 år har vi følgende:

Forsikrede har haft en aftale med Nordea Liv & Pension om pension på gennemsnitsrentevilkår og har frivilligt og på fuldt oplyst grundlag fravalgt sin garanterede pensionsydelse til fordel for muligheden for større afkast på sin pensionsordning i Vækstpension.

At Nordea Liv & Pension vælger - på betingelse af en 3-årig bindingsperiode - at tilbyde forsikrede en særlig opgørelsesbonus på 228.268 kr. ved skifte til Vækstpension er fuldt foreneligt med den aftalefrihed, der gælder pensionsselskab og - kunde imellem.

For god ordens skyld skal det oplyses, at reglerne for den særlige opgørelsesbonus inkl. bindingsperioden på 3 år er anmeldt til Finanstilsynet. Hvorvidt aftalevilkårene er rimelige og betryggende for forsikrede henhører således under Finanstilsynet efter reglerne herom i Lov om Finansiel Virksomhed §§ 20 og 21.

Bindingsperiode som aftalevilkår i denne type sager anvendes også af andre livsforsikringsselskaber i branchen.

Pensionsbeskatningslovens tilbagekøbsafgiftssatser gælder alene pensionsordninger, hvor forsikrede har en aftale med pensionsselskabet om adgang til tilbagekøb. Ved sin accept af aftalevilkårene for at skifte til Vækstpension med særlig opgørelsesbonus har forsikrede ingen ret til tilbagekøb i en periode på 3 år og pensionsbeskatningslovens tilbagekøbsafgiftssatser finder derfor ikke anvendelse."

3. 84.737

Af Finanstilsynets afgørelse af 19/8 2013 fremgår bl.a.:

"**Vurdering**

- Et pensionsselskab ikke er forpligtet til at tilbyde kunder at ændre deres pensionsordning fra en ordning med rentegarantier til en ordning baseret på markedsrente.
- Men hvis et pensionsselskab vælger at give en nærmere defineret gruppe af kunder et sådan tilbud, foreligger der efter Finanstilsynets opfattelse et struktureret omvalg. Det indebærer efter tilsynets praksis, at de kunder, der tager imod et tilbud om omvalg, skal have deres kontributionsmæssige andel af de ufordelte reserver, herunder værdien af deres garanti.
- Det forhold, at selskabet ikke er forpligtet til at tilbyde kunden et omvalg betyder ikke, at selskabet kan stille alle de betingelser, som det måtte ønske. Selskabet er stadig bundet af forpligtelsen til at handle redeligt og loyalt overfor kunden. Et tilbud om omvalg er således kun i overensstemmelse med god skik, hvis vilkårene i tilbuddet er rimelige.

En række pensionsselskaber har tilkendegivet, at de vil betinge udbetalingen af kundens andel af de ufordelte reserver af, at kunden forbliver i selskaber i 3 år efter at vedkommende har skiftet ordning. Skifter kunden selskab inden de 3 år er gået, fortaber kunden omvalgsbonussen.

Finanstilsynet finder ikke, at det forhold, at en kunde, der individuelt vælger at skifte ordning, ikke får sin andel af de ufordelte reserver med, kan føre til at et vilkår om, at omvalgsbonussen bortfalder, hvis kunden flytter sin ordning ud af selskabet indenfor eksempelvis 3 år, er i overensstemmelse med god skik.

Finanstilsynet finder således ikke, at en situation, hvor et selskab vælger at foretage et struktureret omvalg, kan sammenlignes med den situation, hvor en kunde individuelt ønsker at forlade sin nuværende ordning.

Finanstilsynet har som led i tilsynet med FIL §§ 20 og 21 tilkendegivet, at den enkelte kunde, som vælger at tage imod et tilbud om omvalg som led i et struktureret omvalg, har ret til at få sin kontributionsmæssige andel af de ufordelte reserver med, mens dette ikke er tilfældet ved individuelle skift.

Finanstilsynet finder heller ikke, at der uden en bindingsperiode er en reel mulighed for, at en kunde/kunder samlet i en firmaordning kan spekulere mod selskabet i forbindelse med et strukturelt omvalg, fx ved at indtræde i ordningen umiddelbart før omvalget, få omvalgsbonussen og derefter flytte ordningen igen. Et pensionsselskab er således ikke forpligtet til at antage nye kunder i ordninger med rentegaranti, ligesom den omvalgsbonus, som kunde får, skal beregnes på samme måde, som når selskabet opgør hensættelser. Med andre ord får kunden i forbindelse med omvalget alene sin kontributionsmæssige andel af bestandens reserver. Samtidig er det suverænt selskabet, der beslutter om det vil tilbyde omvalg.

Det er Finanstilsynets vurdering, at det primære formål med en bindingsperiode er at beskytte selskabet mod konkurrence om kundens ordning i perioden. Vilkåret om at kunden skal forblive i selskabet i en karensperiode, tjener hverken kunden eller de øvrige kunder i omvalgsgruppen, men alene selskabet.

Der er derfor snarere tale om en konkurrencebegrænsende foranstaltning, som binder ordningen i selskabet i bindingsperioden, og dermed beskytter selskabet mod, at ordningen flyttes, eksempelvis i forbindelse med et udbud af den firmaordning.

En bindingsperiode, der reelt har til formål at beskytte selskab mod konkurrence, er efter Finanstilsynets opfattelse en urimelig binding af den enkelte kunde, og sænker samtidig den generelle mobilitet på pensionsmarkedet. Vilkåret er derfor uforeneligt med § 43 i lov om finansiel virksomhed og § 3 i bekendtgørelse om god skik for finansielle virksomheder.

Tilsynet bemærker i den forbindelse, at god skik ikke alene har til formål at sikre den enkelte kunde rimelige vilkår, men også at tilgodese almene samfundsinteresser som hensynet til en effektiv konkurrence.

Det forhold, at Finanstilsynet i 2004 har behandlet en anmeldelse efter FIL § 21 og ikke haft bemærkninger til, at anmeldelsen indeholdt en bindingsperiode, er efter tilsynets opfattelse uden betydning. Behandlingen af den pågældende anmeldelse vedrørte ikke god skik, men alene forholdet til § 21. Hertil kommer, at god skik er en dynamisk retsstandard, der skal fortolkes i overensstemmelse med de til en hver tid gældende samfundsnormer. Dette kan indebære, at et aftalevilkår, som tidligere har været accepteret, ikke længere anses for at være i overensstemmelse med god skik.

Finanstilsynet finder på baggrund af ovenstående, at det er i strid med § 43 i lov om finansiel virksomhed og § 3 i bekendtgørelse om god skik for finansielle virksomheder at betinge udbetaling af kundens andel af bestandens ufordelte midler i forbindelse med et strukturelt omvalg fra en ordning med garantier af, at kundens ordning forbliver i selskabet i en periode efter omvalget."

I brev af 5/9 2013 til nævnet har selskabet oplyst, at bindingsperioden nu generelt er fjernet for pensionsordninger, der har modtaget en opgørelsesbonus i forbindelse med flytning fra et gennemsnitsrenteprodukt til et markedsrenteprodukt, og at klagerens pensionsordning således ikke længere har en bindingsperiode på 3 år. Hertil bemærker klageren i brev af 10/9 2013 til nævnet, at han ved mail af 25/8 2013 med henvisning til Finanstilsynets afgørelse af 19/8 2013 anmodede selskabet om at udbetale hans kapitalpension, men at han endnu ikke har fået pensionen udbetalt.

Selskabet har den 13/9 2013 sendt et tilbud til klageren om tilbagekøb af kapitalpensionen opgjort til 210.517,61 kr. efter fradrag af omkostninger, hvilket klageren har accepteret den 15/9 2013. Han har samtidig gjort gældende, at selskabet skal dække hans værditab opgjort på følgende måde:

"Værdi kapitalpension pr. 16. maj 2013, 217.916,27 kr.

Værdi kapitalpension pr. 17. maj 2013, 218.790,61 kr.

Værdi kapitalpension pr. 18. maj 2013, 218.790,61 kr.

5. 84.737

Værdi kapitalpension pr. 19. maj 2013, 218.790,61 kr.

Værdi kapitalpension pr. 20. maj 2013, 218.790,61 kr.

Værdi kapitalpension pr. 21. maj 2013, 218.528,91 kr.

Værdi kapitalpension pr. 22. maj 2013, 218.414,61 kr.

Værdi kapitalpension pr. 23. maj 2013, 217.175,91 kr.

Gennemsnitlig værdi 8 dage efter anmodning, 218.399,77 kr.

Værdi kapitalpension pr. 13. september 2013, 212.362,90 kr.

Værditab i forhold til udbetaling som anmodet 6.036,87 kr.

Værditab efter 49,84% statsafgift 3.028,09 kr.

Jeg anmoder derfor Nordea Liv & Pension om at kompensere mit værditab med tillæg af morarente 8,20 % pro anno fra den 23. maj 2013."

I brev af 27/9 2013 til nævnet har selskabet bl.a. anført:

"Jeg kan oplyse, at vores udbetalingsafdeling nu har oplyst, at udbetalingsværdien på 106.286,83 kr. den 27. september 2013 er udbetalt til [klagerens] NemKonto.

Yderligere to krav

[Klageren] kræver i sin accept af 15. september 2013 af tilbagekøbstilbud fra 13. september 2013, at Nordea Liv & Pension er ansvarlig for værditabet, da vi på trods af gældende lovgivning ikke har udbetalt kapitalpensionsdelen, som han anmodede om den 16. maj 2013. Herudover kræver han tillæg af morarenter på 8,20 procent pro anno fra 23. maj 2013.

...

Gældende lovgivning mv.

Som oplyst i vores første svarbrev til Ankenævnet fra 26. juli 2013 var bindingsperioden på 3 år anmeldt til Finanstilsynet jf. §§ 20 og 21 i lov om finansiel virksomhed. Finanstilsynet påser efter § 21, at de anmeldte regler er betryggende og rimelige over for den enkelte forsikringstager, og hvis kravene ikke er opfyldt, skal Finanstilsynet påbyde livsforsikringsselskabet at foretage de fornødne ændringer i de anmeldte forhold.

Finanstilsynet har 22. august 2013 offentliggjort tilsynets generelle afgørelse fra 19. august 2013, om at en bindingsperiode på 3 år anser Finanstilsynet at være i strid med god skik reglerne jf. § 43 i lov om finansiel virksomhed og § 3 i bekendtgørelse om god skik for finansielle virksomheder.

§ 43 bestemmer, at finansielle virksomheder skal drives i overensstemmelse med redelig forretningsskik og god praksis indenfor forretningsområdet, mens § 3 bestemmer, at finansielle virksomheder skal handle redeligt og loyalt over for sine kunder. Med disse regler har Finanstilsynet alene mulighed for at foretage en fremadrettet adfærdsregulering.

Efter at have vurderet Finanstilsynets generelle afgørelse besluttede Nordea Liv & Pension generelt at fjerne bindingsperioden, hvilket vi ved brev af 5. september 2013 har oplyst til nævnet.

Det er vores opfattelse, at Nordea Liv & Pension har handlet korrekt, når vi inden Finanstilsynets generelle afgørelse afviste at tilbagekøb kunne ske. Afvisningen var i overensstemmelse med de regler, selskabet havde anmeldt til tilsynet.

Vi er endvidere ikke enige med [klageren] i, at et tilbagekøb skal ske på en uge. Som det fremgår af Investeringsbetingelsernes § 6 vil udbetaling ved tilbagekøb normalt ske senest 20 bankdage efter modtagelse af relevante papirer. Normalt fremsender vi et tilbagekøbstilbud med betingelserne for tilbagekøb, og når accepten er modtaget, sker udbetalingen normalt senest 20 bankdage herefter.

Vi kan i øvrigt oplyse, at tilbagekøbsværdien før statsafgift den 14. juni 2013 (20 bankdage efter anmodningsdagen 16. maj 2013) var 209.859,10 kr., så [klageren] har ikke haft noget værditab.

Herudover betales evt. strafrenter efter forsikringsaftalelovens § 24 fra 14 dage efter udbetalingsforfald."

Klageren har i brev af 10/10 2013 til nævnet bl.a. anført:

"Jeg har følgende kommentarer vedrørende værditab:

Nordea Liv og Pension skriver at ved tilbagekøb sker udbetaling normalt senest 20 bankdage efter modtagelse af relevante papirer.

Jeg vedlægger kopi af mail fra Nordea Liv og Pension/Udbetalingsafdeling af 18. september 2013, hvoraf det fremgår, citat: 'Vi har i dag sat værdien af din kapitalpension til salg. **Der går normalt 5 bankdage, inden salget er gennemført,** herefter overfører vi værdien af salget, efter statsafgift til din Nemkonto'. Citat slut.

Søndag den 15. september 2013 mailer jeg udbetalingsanmodning til Nordea Liv og Pension, onsdag den 18. september 2013 modtager jeg ovennævnte mail og torsdag den 26. september 2013 er værdi efter statsafgift indsat på min Nemkonto, svarende til **5 bankdage efter salg + 1 bankdag med overførsel fra Nordea Liv og Pension til min Nemkonto.**

Jeg fastholder derfor mit krav om kompensation for værditab 6.036 kr. før afgift og 3.028 kr. efter afgift.

Jeg har følgende kommentarer vedrørende morarente:

Nordea Liv og Pension skriver, at det er deres opfattelse, at Nordea Liv og Pension har handlet korrekt, når Nordea Liv og Pension inden Finanstilsynets generelle afgørelse afviste at tilbagekøb kunne ske.

Jeg vedlægger kopi af Nordea Liv og Pensions brev af 4. juli 2013 (3 sider), hvor Nordea Liv og Pension afviser min klage og dermed **afviser at følge gældende lovgivning,** der giver mulighed for udbetaling af kapitalpensionsdelen i utide til favorabel afgift.

I samme brev tilbyder Nordea Liv og Pension at **følge gældende lovgivning** ved at tilbyde at afgiftsberigtige min kapitalpension til en favorabel afgift, og overføre restbeløbet til en alderspension.

Begge muligheder med udbetaling af kapitalpension i utide og ændring til alderspension er en del af skattereformen vedtaget med virkning fra 1. januar 2013 og dermed gældende lovgivning.

Nordea Liv og Pension kan ikke vælge kun at følge gældende lovgivning efter for godt befindende. Nordea Liv og Pension har derfor ikke handlet korrekt ved at afvise udbetaling af min kapitalpension den 17. maj 2013, når Nordea Liv og Pension var bekendt med skattereformen, som trådte i kraft pr. 1. januar 2013.

Jeg fastholder derfor mit krav om morarente fastsat af Danmarks Nationalbank p.t. 8,20 % pro anno af 109.314,83 kr.(provenu 106.286,83 kr. + værditab 3.028 kr.) fra den 23. maj 2013 i henhold til rentelovens § 5 og forsikringsaftalelovens § 24."

Af forsikringsbetingelserne fremgår:

"**§ 6. Udbetaling ved pensionering, død og tilbagekøb**
...
Hvis betingelserne for tilbagekøb i henhold til forsikringsbetingelserne er opfyldt, kan forsikrede opsige forsikringen, og udbetalingen/overførslen vil normalt ske senest 20 bankdage efter modtagelsen af relevante papirer."

Nævnet udtaler:

Nævnet lægger til grund, at omvalgsaftalen, som klageren underskrev den 17/3 2013, indeholdt en klausul med en 3-årig bindingsperiode, at Finanstilsynet ved sin afgørelse af 19/8 2013 fandt, at det er i strid med reglerne om god skik for finansielle virksomheder at anvende en bindingsperiode i forbindelse med tilbud om omvalg fra pensionsordninger med rentegarantier til markedsrenteprodukter, og at selskabet herefter fjernede klausulen og tilbød klageren at tilbagekøbe hans kapitalpension

Henset til at god skik er en retlig standard, som skal fortolkes i overensstemmelse med de til enhver tid gældende samfundsnormer, finder nævnet det betænkeligt at fastslå, at selskabet ikke inden Finanstilsynets afgørelse gyldigt har kunnet aftale vilkår om bindingsperioder i forbindelse med omvalg fra produkter med gennemsnitsrente til produkter med markedsrente. Da nævnet ikke i øvrigt finder det godtgjort, at klausulen på et

andet grundlag var ugyldig, kan nævnet ikke kritisere, at selskabet i første omgang afviste klagerens anmodning om tilbagekøb og først efterfølgende ved brev af 13/9 2013 tilbød ham at tilbagekøbe kapitalpensionen.

Da selskabet udbetalte kapitalpensionen den 27/9 2013 efter at have modtaget klagerens accept af selskabets tilbagekøbstilbud den 15/9 2013, kan nævnet ikke kritisere, at selskabet har afvist at udbetale renter i henhold til forsikringsaftalelovens § 24.

Nævnet finder endvidere, bl.a. med henvisning til den foran anførte baggrund, at klageren ikke har bevist, at han har lidt et erstatningsberettigende tab.

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

Klageren får ikke medhold.

Poul Sørensen